

- створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг;
- прискорення розробки та виконання державних та регіональних програм реформування ЖКГ, посилення контролю та відповідальності за їх реалізацію;
- впровадження безперервного моніторингу технічного стану житлового фонду та об'єктів інженерної інфраструктури ЖКГ з метою вчасного здійснення профілактичних заходів чи недопущення різного роду аварійних ситуацій.

Невирішені проблеми в ЖКГ значно гальмують соціально-економічний розвиток країни. Комплексний підхід до вирішення проблем ЖКГ дозволить проживання населення зробити високоякісним і комфортним, адже саме рівень розвитку житлово-комунального обслуговування є індикатором розвитку економіки країни.

1. Віннова І.І., Марчук С.В. Розвиток конкурентних відносин на ринку житлово-комунальних послуг // Вісник Хмельницького національного університету, 2010, №5. Т4. – С.72-75; 2. Логвиненко В.І. Розвиток конкурентних механізмів функціонування ЖКГ на регіональному та муніципальному рівнях // “Менеджер” Вісник Донецького державного університету управління, 2008, №4 (46), С.10-15; 3. Горчакова І.А., О.С. Соловійова. Модель житлово-комунального господарства України на макроекономічному рівні // Вісник Хмельницького національного університету, 2010, №3, Т3. - С. 28-30.

О.О. Пшик-Ковальська, О.Й. Жежуха
Національний університет “Львівська політехніка”

КРИТЕРІЇ ДІАГНОСТИКИ ІННОВАЦІЙНОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

© Пшик-Ковальська О.О., Жежуха О.Й., 2011

Складність та взаємозалежність організаційних, технічних, соціально-економічних та інших аспектів управління підприємствами є причиною того, що прийняття управлінських рішень щодо вибору оптимального варіанта технологічного процесу за критерієм інноваційності відбувається під впливом різноманітних чинників, які тісно пов'язані один з одним. Частина таких чинників, які впливають на вибір рішення (альтернативи), за своєю сутністю не можуть бути кількісно виражені, інші – практично не можуть бути виміряні. Як справедливо зазначають науковці, безперервні кількісні та якісні зміни, які відбуваються як у виробництві, так і в зовнішньому середовищі, впливають на ступінь невизначеності інформації, що використовується при прийнятті управлінських рішень, в т. ч. і щодо діагностики інноваційності технологічних процесів [2]. Відтак, для забезпечення стабільного інноваційного розвитку вітчизняних підприємств дослідження проблематики критеріїв діагностики інноваційності технологічних процесів набуває особливої актуальності.

Під час діагностики інноваційності технологічних процесів важливо враховувати те, що вона може здійснюватись як в умовах повної, так і часткової інформаційної визначеності, чи взагалі в умовах невизначеності. З іншого боку, слід пам'ятати і про те, що інноваційність технологічних процесів можна охарактеризувати різноманітними показниками, які за своєю природою, характером та призначенням не можуть бути оцінені одним лише методом, адже сама по собі категорія “інноваційність” не має кількісного виміру, а характеризується сукупністю показників. Все це дозволяє стверджувати про необхідність проведення ґрунтовного аналізу можливих підходів до діагностики інноваційності технологічних процесів. Вибір ефективного методу діагностики дасть змогу підприємству одержати важливий інструментарій для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо інноваційного розвитку підприємства.

Узагальнення теоретичного та практичного досвіду дозволяє стверджувати, що на сьогодні у літературі практично відсутні рекомендації науковців щодо вибору критеріїв діагностики інноваційності технологічних процесів. Це пояснюється, насамперед, новизною предмету дослідження, адже саме поняття “інноваційність технологічних процесів” є відносно новим в економічній літературі, що вимагає відповідного теоретичного та прикладного наукового обґрунтування. З урахуванням цього, здійснювати діагностику інноваційності технологічних процесів можна з використанням підходу, що передбачає розрахунок інтегрального показника рівня інноваційності. Розрахувавши значення цього показника як для технологічних процесів одного підприємства, так і для однотипних технологічних процесів різних підприємств, можна одержати важливий індикатор та критерій для прийняття відповідних управлінських рішень. Враховуючи те, що чинники, які визначають інноваційність технологічних процесів, не є статичними, відтак, значення інтегрального показника рівня інноваційності (критерію діагностики) також буде змінним залежно від низки параметрів (періоду оцінювання, особливостей технологічних процесів тощо).

Як наведено у праці [1], інтегральний показник рівня інноваційності технологічного процесу доцільно визначати на підставі розрахунку одиничних показників, що характеризують два боки інноваційності: технологічний та економічний (табл.).

У результаті розрахунку інтегрального показника рівня інноваційності технологічного процесу машинобудівного підприємства його значення знаходитиметься в межах $I_{imm} \in [0;1]$. Для інтерпретації отриманого результату при формуванні критеріїв діагностики інноваційності технологічних процесів доцільно спроектувати значення показника на відповідну шкалу порівняння. Вивчення літературних джерел дає змогу стверджувати, що такою шкалою може виступати шкала Харінгтона, яка розроблена на підставі значної кількості досліджень та вважається універсальною для вирішення різних управлінських задач. Враховуючи інтервали, що передбачає шкала Харінгтона, можна визначити кількісні та лінгвістичні оцінки розрахованого інтегрального показника рівня інноваційності технологічного процесу машинобудівного підприємства.

Показники оцінювання інноваційності технологічних процесів машинобудівних підприємств

Групи показників 1	Назви показників 2	Економічний зміст 3
1. Показники, що характеризують технологічні параметри	1.1. Рівень гнучкості технологічного процесу, R_{gn}	Характеризує здатність технологічного процесу оперативно перебудуватися на виробництво нової продукції у зв'язку із зміною кон'юнктури ринку
	1.2. Рівень прогресивності технологічного процесу, R_{pr}	Характеризує відповідність технологічного процесу сучасним досягненням науки і техніки, що сприятиме випуску нової чи удосконаленої продукції
	1.3. Узагальнений показник технологічних параметрів, I_{tp}	Характеризує здатність технологічного процесу завдяки технологічним характеристикам забезпечувати випуск нової чи удосконаленої продукції
2. Показники, що характеризують економічні параметри	2.1. Розмір витрат на переналагодження технологічного процесу для випуску нової чи удосконаленої продукції, R_{vit}	Характеризує розмір витрат (поточних чи капітальних), які необхідно здійснити для переналагодження технологічного процесу для випуску нової чи удосконаленої продукції
	2.2. Узагальнений показник економічних параметрів, I_{ep}	Характеризує здатність технологічного процесу завдяки економічним характеристикам забезпечувати випуск нової чи удосконаленої продукції

Примітка: наведено на підставі [1]

З урахуванням вищенаведеного, якщо значення інтегрального показника рівня інноваційності технологічного процесу (критерію діагностики інноваційності) дорівнює 1, інноваційність технологічного процесу є максимальною (дуже високий рівень). Якщо ж фактичне значення показника є меншим за 1, особливо тоді, коли спостерігається низький та дуже низький рівень інноваційності, необхідно вивчати чинники, які вплинули на таке значення показника, та впроваджувати заходи щодо покращення їхнього впливу.

1. Жежуха В.Й. *Оцінювання інноваційності технологічних процесів машинобудівних підприємств: [автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами] / В.Й. Жежуха. – Львів, 2011. – 25 с.* 2. *Управление машиностроительным предприятием: [учеб. для машиностр. спец. вузов] / С.В. Смирнов, С.Н. Ефимушкин, А.А. Колобов и др.; Под ред. С.Г. Пуртова, С.В. Смирнова. – М.: Высш. шк., 1989. – 240 с.*

В.В. Редькін

Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

© Редькін В.В., 2011

Сьогодні інноваційний розвиток входить у число головних державних пріоритетів внутрішньої політики провідних держав, таких як США, Японія, країни Європейського союзу, ряду країн Південно-Східної Азії. Проте, незважаючи на наявність реальних передумов для інноваційного розвитку економіки України, фактична динаміка інноваційних процесів у нашій державі свідчить про необхідність подолання великої кількості факторів, які обмежують цей розвиток.

Аналіз присвяченій даній тематиці літератури виявив неоднозначні судження авторів, у тому числі і зарубіжних, стосовно великої кількості факторів інновацій, які в одних джерелах розглядаються як перешкоди для впровадження інновацій, а в інших – як каталізatori інноваційного розвитку. До подібних факторів за результатами, отриманими Бечейхом і Ландрі [1,648], відносяться вплив складу власників компанії, вплив екстенсивного або інтенсивного шляху розвитку галузі, вплив ступеня централізації і формалізації структури компанії. Виявляється, що інновації, які відносяться до різних класів, також мають різні детермінанти успіху. Керівництво зі збору та інтерпретації даних про технологічні інновації [2, 80] рекомендує дослідникам використовувати наступні фактори перешкод інноваційному розвитку: фактори вартості, знань, організаційних недоліків у межах підприємства, ринкові фактори, інституційні чинники і інші причини.

Як пояснити різноманітність підходів до проблеми пошуку джерел ефективності інновацій та суперечливість отриманих різними авторами результатів?

На нашу думку, відповіді на деякі з цих питань можна знайти в рамках проблемно-орієнтованого підходу, розвинутого у роботах Геннадія Михайловича Доброва і його послідовників [3, 17]. Зокрема зазначений підхід дозволяє проаналізувати, як будуть виглядати перераховані вище фактори обмеження інноваційного розвитку на тлі постійного зниження інноваційної активності українських підприємств, значного падіння попиту промислових підприємств на результати вітчизняних НДДКР, розривів в ланцюжках від розробки до впровадження цих результатів.

Тут доцільно розглянути дану проблему в інституціональному аспекті. При цьому спочатку відзначимо фактори, які є спільними і для розвинених, і для країн, що розвиваються, і для перехідних економік, а потім розглянемо особливості інноваційного розвитку України та інших країн СНД: